

17 maart 2019 2e zondag Veertigdagentijd Maranathakerk Den Haag

Exodus 34: 27-35; Psalm 27: 1, 3-6; Lucas 9: 28-36; Psalm 119: 105-108,110-111

Gemeente van Jezus Christus,

aan de westkust van Ierland is het licht geen dag hetzelfde. Geen moment is het licht daar hetzelfde. Het verandert elk moment van de dag. De wolken geven de hemel steeds weer een ander beeld, en door hun wisselend geheel valt het licht van moment tot moment anders over de zee, de kust, het landschap. Het weer kan snel veranderen, de zon schijnt, een tel later valt er regen, en spoedig daarna is de zon weer terug, en geeft door het wegtrekkende regengordijn, een ongekende lichtval op het landschap. Alles straalt, in nieuwe kleuren. En steeds wanneer dit licht opnieuw over de aarde strijkt, stijgt de leeuwerik zo hoog als hij kan en hij zingt.

Het is geen wonder dat een land met een westkust zoals Ierland, ook een schrijver en dichter heeft zoals John O'Donohue. Een van zijn boeken heet 'Divine Beauty', goddelijke schoonheid. 'Licht', schrijft hij, 'laat dezelfde berg nooit tweemaal zien'. Het is uit gewoonte dat je denkt steeds hetzelfde te zien. Ook hij roemt de westkust van Ierland. Licht strijkt over de oppervlakte van de aarde, en brengt je waarneming ertoe iets nieuws te zien in het bekende. Het brengt bewustwording teweeg van diepte en oudheid in het landschap, én laat het zien als nieuw, voor het eerst, ongekend. Bij dit boek maakt het niet uit welke bladzijde je opslaat. Waar je ook begint te lezen, het voert je binnen in een ruimte van schoonheid, waarin je 'ik' tot rust komt en je ziel zich opent.

Het maakt niet uit waar je instapt. Zo is dat ook met Psalm 119. Het gaat steeds over hetzelfde. Maar het is alsof we de schoonheid en het licht nu achter ons laten, want 'steeds hetzelfde' wordt Psalm 119 nogal aangerekend. Er wordt geklaagd over deze psalm. Steeds dezelfde woorden en het houdt maar niet op. Had het niet wat korter gekund.

De psalm is lang. 22 verzen, van elk 8 versregels, totaal 176 versregels. In elk van die 22 verzen komt hetzelfde thema naar voren, en deels ook nog eens met dezelfde woorden. Het gaat om de geboden, van Godswege ontvangen, en de vastberadenheid van de psalmdichter zich daaraan te houden, en dat in een vijandige omgeving. Steeds hetzelfde, 22 verzen lang.

Laten we, verzacht door het beeld van het wisselend licht, waarin hetzelfde landschap van moment tot moment anders is, toch ook hier wat langer kijken.

Dan is er heel veel te zien. Allereerst de vorm. Het aantal van 22 verzen, wordt aangereikt door het hebreeuwse alfabet, 22 letters. Van elk van de verzen, beginnen alle 8 versregels met dezelfde letter. In de oorspronkelijke taal kun je dat mooi zien: groepjes van 8 versregels mooi geordend bij elkaar, samengehouden door diezelfde beginletter. Van het vers dat we zo dadelijk zullen horen beginnen alle versregels met de letter 'n', het woord lamp is 'neer' in het hebreuws. 'Een 'neer' voor mijn voet is uw woord'. Op deze wijze geordend zou je zelfs deze lange psalm op den duur uit je hoofd kunnen leren, en terwijl je dat doet, worden deze woorden je eigen, verzinken die letters, zo geliefd in joodse spiritualiteit, zich in jouw wezen.

Je proeft de liefde voor dat geschenk van het schrift erin, het kunnen schrijven en bewaren van de woorden die ons zijn toevertrouwd. 'Schrijf toch, voor jou, deze woorden' hoort Mozes op de berg, en hij schrijft, en daalt af van de berg, met de geboden gekerfd in de 2 stenen platen, zijn gezicht een straal van licht.

Vanuit de koestering van die 22 kostbare letters, juwelen een voor een, worden in Psalm 119 de verzen geschreven, 8 versregels voor elk vers. Zeven staat bekend als een volmaakt getal, acht wil zeggen: 7 plus 1, méér dan het volmaakte is hier.

Het is daarom geen toeval dat door de psalm heen 8 woorden worden gebruikt, voor de geboden van Godswege, zoals verordeningen, woord, wet, bevelen, getuigenissen, inzettingen. 8 facetten van dezelfde kostbaarheid, 8 keer een wisselende lichtinval. Binnen elk van die 22 verzen wisselen de 8 versregels steeds van stemming. Het weer, het licht verandert voortdurend in dit landschap.

Nog dieper de psalm in, naar de binnenste ruimte, worden we gebracht door wat er gebeurt binnen in elke versregel: daar gebeurt een beweging die vanaf het begin van de psalm tot het einde doorgaat: Ú God, en ik mens, in elke zin samen, in gesprek. Úw woord is een lamp voor mijn voet, maak mij levend naar úw woord. Zelfs als de vijanden genoemd worden, want ook zij zijn een doorlopend thema in de psalm, wordt dit ritme, deze nabijheid, niet doorbroken: goddelozen leggen mij een strik, maar van úw bevelen dwaal ik niet af.

Wat gaat dit doen met een mens, als je langzaam, aandachtig in dit ritme stapt, in deze ruimte, in dit nabije, mystieke, over en weer.

Psalm 119, lijkt lang, maar er staat geen woord te veel in. Het lijkt steeds weer hetzelfde, maar elk vers leidt ons binnen, in de ruimte van zijn aanwezigheid, zoals we al hoorden in Psalm 27, en het licht daar bij Hem, is zoals Augustinus zei: schoonheid, zo oud en zo nieuw

22 verzen lang dezelfde thematiek, om ons te leiden naar dat ene, de ruimte van 'U God en ik mens', een samen zijn, een doorgaand zoeken, beweging en rust.

Maar nu tenslotte, wordt het tijd om in het vers dat we zo dadelijk gaan horen, te luisteren naar wat Purcell heeft gezien. We horen bij hem die wisselingen in stemming van elke versregel. Jörn heeft daar in zijn inleiding vanmorgen al hele mooie dingen over gezegd. In de 1e versregel het uitroepen van de belijdenis: een lamp voor mijn voeten is uw woord. In de 2e versregel de plechtigheid van de vastberaden verklaring: ik wil me houden aan uw woord. De 3e versregel klinkt weer totaal anders, diepe nood wordt benoemd, en van daaruit een lange roep tot God: breng me tot leven! 'Quicken me': dat kan ons straks niet ontgaan. In de 4e regel zet de dichter zijn probeersels neer, als leerling en hij vraagt: bemoedig me, leer me dit me eigen te maken. De 5e en laatste regel horen we bij Purcell niet, maar wel de 6e en de 7e. In de 6e regel komen de bedreigers, de godlozen voorbij. Die ene regel is genoeg aan hen besteed. In de 7e regel tenslotte gebeurt het: opnieuw een plechtige verklaring: en dan wijzigt Purcell het woordje 'want' in een vraagje, 'en waarom'? 'and why?' om des te uitbundiger het antwoord te kunnen geven.

In Psalm 119 komen Gods wet en wijzing steeds weer terug, maar elk vers heeft ook haar eigen unieke woord. Purcell heeft het gezien en tot klinken gebracht. Alleen hier komt het voor in deze lange psalm. Het is het woord 'vreugde'. Waarom uw getuigenissen? zij zijn de vreugde van mijn hart. Halleluja. En ook dat voegt hij er zelf aan toe. Laten we gaan luisteren.

Amen

Maranathakerk, Den Haag, Erika van Gernerden